NINA OBULJEN KORŽINEK, MINISTRICA KULTURE, POLITOLOGINJA

Osvijestimo svoj položaj u Europi

Naš je kontekst danas kontekst Europske unije, a ne kontekst koji nas je obilježio u desetljećima prije naše neovisnosti. I toga moramo uvijek i stalno biti svjesni / Imamo svoju neovisnu državu, jezik i svoju hrvatsku kulturu, priznatu i prepoznatu, i više se ne moramo nikomu pravdati ni dokazivati / U promatranju i ocjeni različitih političkih procesa, pa onda i vođenju javnih politika, u današnjem globaliziranom svijetu moramo biti mnogo osjetljiviji na međunarodni kontekst i ne smijemo se zatvarati samo u svoje lokalne probleme i razmišljanja / Pitanje zaštite i očuvanja kulturne raznolikosti po mom je dubokom uvjerenju ključno pitanje za razvoj kulturnih politika brojčano malih država / Proračun Ministarstva kulture ukupno smo povećali za gotovo 20 posto i planiramo rast i u sljedećim godinama / Želimo da Dubrovačke ljetne igre budu mjesto prikazivanja onoga najvrednijeg od suvremene hrvatske umjetnosti. Da istovremeno zadrže važnu ulogu u suvremenim interpretacijama hrvatske baštine i da festival na pravi način internacionaliziramo. Ne samo u glazbenom nego i u kazališnom dijelu / Od nove intendantice Igara očekujem da napravi iskorake u dramskom i glazbenom programu, ali i u svim drugim segmentima / U ovom trenutku za kulturu i umjetnost pitanje svih pitanja jest kako u digitalnom vremenu osigurati prisutnost i dostupnost nacionalnih i europskih sadržaja, pravičnu naknadu za one koji te sadržaje stvaraju te omogućiti da u kulturi mogu sudjelovati svi građani. To su teme kojima se sve države EU intenzivno bave

RAZGOVARAO GORAN GALIĆ

Ministrica kulture Republike Hrvatske Nina Obuljen Koržinek (Dubrovnik, 1970) diplomirala je violinu te francuski jezik i komparativnu književnost, a na Fakultetu političkih znanosti magistrirala je i doktorirala politologiju. Njezin znanstveni rad u Institutu za razvoj i međunarodne odnose bio je usredotočen na međunarodne aspekte kulturnih i medijskih politika, a time se bavila i u ranijem radu kao savjetnica u sjedištu UNESCO-a u Parizu, kao šefica Kabineta ministra kulture Bože Biškupića te pomoćnica ministra i državna tajnica za područje kulture i medija u Ministarstvu kulture RH, potom i kao načelnica Odjela za UNESCO u Ministarstvu vanjskih poslova. Bila je i članica nacionalnog pregovaračkog tima za pristupanje Hrvatske EU.

Ministrica Nina Obuljen Koržinek ističe se svojim doprinosom području suradnje s raznim kulturnim mrežama, organizacijama i zakladama u Hrvatskoj i svijetu na temama kulturne politike, a posebno kulturne raznolikosti. Odlikovana je visokim odličjem francuske vlade za kulturu – Red viteza umjetnosti i književnosti te dobitnica godišnje europske nagrade za istraživanje kulturnih politika. U povodu skore prve godišnjice mandata s ministricom razgovaramo o ključnim pitanjima hrvatske i europske kulturne politike.

Gospođo ministrice, ovoga ljeta često ste se u eter javljali iz rodnog Dubrovnika, koji ponovno bilježi turističke rekorde. Kako se grad nosi s tolikom posjećenošću?

To je nezaobilazna tema o kojoj se mnogo raspravlja, posebno u zadnje vrijeme. Drago mi je da je novi gradonačelnik gospodin Franković shvatio razmjere problema i da je već u prvim medijskim nastupima najavio brojne korake kako bi se taj veliki pritisak na baštinu, što zbog velikog broja posjetitelja, što zbog različitih ugostiteljskih i ostalih subjekata koji djeluju u povijesnoj jezgri, sveo na mjeru koju grad može izdržati. To je problem s kojim se suočavaju i drugi povijesni gradovi. Najčešće Dubrovnik uspoređuju s Barcelonom i s Venecijom, ali specifičnost je Dubrovnika izrazito malen prostor i zbog toga je problem još teže rješavati. Svaki od tih gradova traži neko svoje rješenje. Sigurna sam da će svoje rješenje naći i Dubrovnik, ali i ostali gradovi na hrvatskoj obali Jadrana koji se nalaze ili bi se uskoro mogli naći u sličnoj situaciji.

Kako pomiriti turističke potrebe i potrebe zaštite kulturne baštine?

Tu su u posebnom položaju gradovi upisani na UNESCO-ov Popis svjetske zaštićene baštine zbog toga što su obvezani UNESCO-ovom Konvencijom o zaštiti kulturne i prirodne baštine usvojiti i implementirati planove upravljanja koji obuhvaćaju cjelovit razvoj grada, pa onda i pitanje upravljanja turističkim razvojem, što uključuje i broj posjetitelja. Iz istraživanja i iz prakse znamo da što ima više posjetitelja, više se ugrožava stanje spomenika i više treba u njih ulagati. Vrlo je važno da to shvate svi koji posredno i neposredno žive od ekonomskog iskorištavanja kulturne baštine. Jedini način na koji mogu temeljiti svoju egzistenciju i dugoročno poslovanje podrazumijeva adekvatno ulaganje u tu baštinu. Na tome ćemo kao Ministarstvo inzistirati i na takav ćemo način razgovarati i s predstavnicima lokalnih uprava, razvojnim agencijama i ostalim dionicima. Ipak, nikad ne smijemo zanemariti važnost razvijanja svijesti građana i šire zajednice o vrijednosti baštine. Građani koji žive u povijesnim cjelinama najvažniji su čuvari baštine.

Utapaju li se i Dubrovačke ljetne igre posljednjih godina u turističkom metežu?

Dubrovačke ljetne igre imaju problem da kao festival čije je jedno od glavnih obilježja ambijentalnost, dakle produkcija i održavanje izvedbi na otvorenim prostorima grada, u tim prostorima više ne mogu osigurati adekvatne produkcijske uvjete. Drugim riječima, jednostavno se više ne može osigurati – ne tišina, ali barem prihvatljiva razina buke, i to je veliki problem. Teško možete pozivati umjetnike na najstariji nacionalni festival, posebno kad je riječ o glazbenim gostovanjima, ako im niste kadri osigurati uvjete primjerene za vrhunska glazbena događanja. Isto je i s dramskim predstavama, koje zapravo u tom mentalitetu eksploatacije svakoga dijela javnog prostora kao da su postale nepoželjne. To je pitanje o kojem ćemo intenzivno razgovarati u mjesecima koji su pred nama – Ministarstvo kao najveći financijaš Igara, Grad i ostali partneri te nova intendantica.

Što očekujete od nove intendantice Dore Ruždjak Podolski? Kako gledate na budućnost Igara?

Očekujem da svoju dokazanu kreativnu energiju i veliko iskustvo stavi u funkciju Igara. Da napravi određene iskorake u prvom redu u dramskom i glazbenom programu, ali i u svim drugim segmentima programa koje tako veliki festival ima. Dora Ruždjak Podolski je u timu intendanta Prlendera tri godine bila pomoćnica intendanta za dramski program. Dobro je upoznata s načinom rada, sa specifičnostima i izazovima Dubrovnika kao otvorene pozornice, i sigurna sam da će svojom energijom i kreativnošću postići ciljeve koje smo si zadali. Želimo da Dubrovačke ljetne igre budu mjesto prikazivanja onoga najvrednijeg od suvremene hrvatske umjetnosti. Da istovremeno zadrže važnu ulogu u suvremenim interpretacijama hrvatske baštine, da se sukladno mogućnostima nastavi tradicija produkcija kroz festivalski ansambl, i naravno da festival na pravi način internacionaliziramo. Ne samo u glazbenom nego i u kazališnom dijelu.

Koji su bili vaši prioriteti u prvoj godini mandata? Što je najvažnije što ste učinili?

Prva dva mjeseca fokus je bio na pripremi i usvajanju proračuna. Napravili smo određene iskorake u smislu povećanja proračuna i očekujemo da ćemo svake godine imati povećanja. Jako je važno što smo ubrzali procedure objaviti prije Božića. Smatram da su na vrijeme donesene odluke preduvjet za bilo kakvo planiranje u uređenom sustavu. Također, pripremili smo niz zakonskih prijedloga. U sljedećim tjednima u Vladinu proceduru šaljemo novi cjeloviti Zakon o arhivima, u javnu raspravu idu novi Zakon o muzejima i Zakon o knjižnicama te izmjene i dopune Zakona o audiovizualnim djelatnostima. Započeli smo prve konzultacije oko zakona na kojima će se raditi u sljedećoj godini, tu posebno mislim na Zakon o umjetnicima, Zakon o financiranju, Zakon o kazalištima i paket medijskih zakona. Tijekom ove jeseni i početkom sljedeće godine imenovat ćemo radne skupine koje će sudjelovati u izradi tih zakona.

Što će donijeti novi Zakon o arhivima?

Pripremljeni novi Zakon uredit će pitanja zaštite arhivskog gradiva i načina obavljanja arhivske djelatnosti te stvoriti primjeren pravni okvir za zaštitu gradiva u elektroničkom obliku, zatim pitanja odnosa arhiva i stvaratelja gradiva, dostupnosti i prava korištenja gradiva. Novim Zakonom omogućit će se transformacija iz klasičnog u digitalni arhiv. Za razliku od važećeg Zakona definirat će se stvaranje, predaja i čuvanje arhivskog gradiva u elektroničkom obliku. Prijedlogom Zakona stvaraju se pretpostavke za preuzimanje digitalnog gradiva i digitalizaciju usluge arhiva. Riječ je o bitnoj novini u odnosu na zastarjeli važeći Zakon o arhivskom gradivu i arhivima.

Novim, cjelovitim Zakonom o arhivskom gradivu kvalitetno se rješava pitanje dostupnosti arhivskoga gradiva nastala u razdoblju 1945–1990. Podaci u javnom arhivskom gradivu dostupni su bez ograničenja, osim zaštićenih osobnih podataka, a njima se ne smatraju podaci o obavljanju službenih dužnosti i poslova, utjecaju i ulozi osoba koje su obnašale javne dužnosti te pripadnika i suradnika službi sigurnosti nedemokratskoga režima iz razdoblja 1945–1990. Jedna od ključnih novina odnosi se i na gradivo nastalo nakon 1990, koje će biti znatno dostupnije u odnosu na važeći Zakon. Ukida se rok od 30 godina nedostupnosti te sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama gradivo je odmah dostupno kod stvaratelja (prije predaje u arhiv).

Vide li se prvi učinci mjera Ministarstva za spas knjige i nakladništva?

Dobro je da se nakon katastrofične situacije s kojom smo se susreli u trenutku kad je više od 30 posto knjižarske mreže zatvaranjem knjižara bilo izvan funkcije pokazalo da, pogotovo u većim gradovima, postoji interes za nastavak rada postojećih pa čak i za otvaranje novih knjižara. Mislim da smo i mi u Vladi načinom na koji smo upravljali tom krizom i perspektivom koju smo ponudili, između ostalog i kroz program poduzetništva u kulturi, ohrabrili dio dionika da se uključe u posao preuzimanja knjižara. Već sam najavila da će u sljedećim godinama ti poticaji biti još ambiciozniji. Mi smo s naše strane maksimalno ubrzali sve procedure i odluke kako bismo krenuli na vrijeme s otkupom knjiga, kako bismo nakladnicima koji su se našli u teškoj situaciji što prije omogućili da iz različitih izvora dobiju sredstva. Pokrenuli smo niz mjera kako bismo unaprijedili prisutnost na međunarodnim sajmovima, kako bismo otvorili prostor i hrvatskim nakladnicima i autorima da ih se više prevodi, da mogu više raditi i izvan granica Hrvatske. Otvorili smo i posebnu liniju financiranja za ogledne prijevode djela hrvatske literature, a treba istaknuti da smo oživili projekt Strategije poticanja čitanja koji je započeo za vrijeme ranijih vlada, ali nikada nije dovršen.

Snimio Mirko Cvjetko

Kad bi Strategija mogla biti usvojena?

Već u sljedećim tjednima. I time će se stећi preduvjeti za ozbiljnije ulaganje već u sljedećoj godini. Planiramo implementaciju Strategije u jednom dijelu financirati sredstvima Europske unije, što će omogućiti ozbiljna ulaganja koja bismo teško osigurali da se oslanjamo samo na nacionalni proračun. Naš najvažniji cilj mora biti povećavati čitanost i povećavati interes za knjigu. Uvjerena sam da će kombinacija svih tih mjera, uz stalnu brigu Ministarstva kulture, koje prati što se na tržištu događa, uroditi plodom. Mislim da smo trend već preokrenuli i da ćemo polako moći početi govoriti o većem broju prodanih knjiga, ali i o većem broju izdanih naslova. Tijekom ovih godina krize jako je pao broj naslova koji se izdaju u Hrvatskoj. Ono što ohrabruje i što pokazuje da Hrvati koji su čitateljska publika ne gube interes za knjigu jest podatak da u knjižnicama ne bilježimo pad čitanosti. Ali ono što zabrinjava jest to što imamo veliki postotak populacije koja uopće ne čita. Njih, uz djecu i mlade, također moramo dotaknuti različitim mjerama iz Strategije poticanja čitanja.

U rješavanje krize nakladništva uključili su se još neki resori.

Točno. Ministarstvo obrazovanja i znanosti ove je godine osiguralo veća sredstva za otkup, a ta će sredstva po projekcijama proračuna iduće godine biti još mnogo veća. Istaknula bih izvrsnu suradnju s Ministarstvom gospodarstva i poduzetništva, koje je zajedno s Ministarstvom kulture provelo i financiralo projekt *Poduzetništvo u nakladništvu i knjižarstvu.* Mogu reći da smo bili doslovno u tjednom kontaktu s predstavnicima izdavača i knjižara okupljenih u Zajednicu nakladnika i knjižara pri Hrvatskoj gospodarskoj komori, što smatram jako važnim. Ministarstvo rada bit će glavni partner u financiranju Strategije poticanja čitanja iz Europskog socijalnog fonda. Doživjeli smo krizu koja nas je zatekla na samu početku mandata i na koju nismo mogli utjecati. Uvjerena sam da je jako važno, kad se već takva situacija dogodi, ne prepustiti se stihiji, nego upravljati procesom. Razmjenjivali smo informacije i pomno osluškivali koji se koraci od Vlade očekuju da bismo na krizu najbolje reagirali. Mislim da smo ovdje to uspjeli i tako ćemo raditi i dalje.

Šibenska tvrđava sv. Nikole i zadarski bedemi u srpnju su upisani na Popis svjetske baštine UNESCO-a. Što to znači za Hrvatsku?

Kao i uvijek kad je riječ o novom upisu, to je u prvom redu priznanje državi i lokalnoj zajednici za višestoljetnu brigu o spomeniku. Možete imati jako vrijedne spomenike, ali ako nisu sačuvani i ako se u njih ne ulaže, teško je očekivati da će biti upisani na UNESCO-ov popis. U tom smislu, upis je potvrda kontinuiteta u brizi o spomenicima, to je priznanje i svim građanima i stručnjacima, posebno konzervatorima. Naravno i gradovima, Šibeniku koji već ima upisanu katedralu, a posebno Zadru, koji je dobio svoj prvi lokalitet upisan na ugledni Popis svjetske baštine. Ovo priznanje sigurno će donijeti veći broj posjetitelja, produljenje turističke sezone i mnoge druge mogućnosti za razvoj različitih kulturno-turističkih projekata.

Manje se u javnosti spominje projekt Ekomuzeja Batana, koji je također potkraj prošle godine upisan, i to u UNESCO-ov Registar najboljih praksi očuvanja nematerijalne kulturne baštine svijeta, kao jedinstveni pristup uključivanja lokalne zajednice u očuvanju ukupne materijalne i nematerijalne baštine.

Prva hrvatska ministrica kulture pokojna Vesna Girardi-Jurkić rekla mi je da joj u ratna vremena strani diplomati nisu vjerovali da Hrvatska ima vrijedna blaga, poput trogirskog Kairosa iz 1. stoljeća pr. Kr., kakvih je svega par u svijetu. Koliko je danas vrijednost hrvatske kulturne baštine i umjetnosti prepoznata u svijetu?

Sigurno su se od vremena kada je gospođa Girardi-Jurkić bila ministrica, vremena kad je trebalo upoznavati ljude s činjenicom da Hrvatska uopće postoji, do danas mnoge stvari promijenile na bolje. Hrvatska danas ima svoje mjesto na kulturnoj karti Europe, ali i svijeta. To vidimo po velikom interesu turista i po pokazateljima koliki se postotak tih gostiju upoznaje i s našom kulturnom i prirodnom baštinom. Slici Hrvatske kao zemlje bogate kulture i umjetnosti pridonose brojni veliki umjetnici iz naše povijesti koje danas svijet prepoznaje kao hrvatske umjetnike, ali i brojni suvremeni umjetnici koji na europskoj i međunarodnoj sceni postižu velike uspjehe. Ipak moramo biti realni u očekivanjima, u promociju Hrvatske možemo uložiti onoliko sredstava koliko imamo. Mi smo u ovom mandatu već počeli raditi na tome da bolje povežemo različite aktere koji sudjeluju u promociji Hrvatske. Tu u prvom redu mislim na gospodarstvo, na turizam, na kulturu pa i sport, na sve te različite djelatnosti koje svaka kroz svoje kanale pridonose stvaranju slike o Hrvatskoj.

Koliko će na sliku Hrvatske i naše kulture utjecati projekt *Rijeka – europska prijestolnica kulture 2020*? Što je dogovoreno u srpnju na sastanku u Vladi o tom projektu?

Nekoliko se mjeseci pripremao sastanak u Vladi koji ste spomenuli. Rijeka će 2020. biti Europska prijestolnica kulture, a te iste godine u prvih šest mjeseci Hrvatska će prvi put predsjedati Vijećem Europske unije. To je velik izazov za nas kao organizacijski tako i programski, financijski i logistički. Vlada i Grad Rijeka zajedničkog su stava da takvu veliku priliku za promociju Hrvatske ne smijemo propustiti. U procesu kandidature Vlada se odredila o razini potpore EPK-u bez obzira koji grad ponese titulu. U skladu s pravilima projekta EPK Rijeka je potpuno autonomna i slobodna u artikuliranju svojih programa, prioriteta, izbora partnera, a mi smo se na ovom sastanku, koji je vodio predsjednik Vlade i s druge strane gradonačelnik Obersnel, obvezali da ćemo realizirati svoje financijske, ali i druge obveze. U uskoj smo suradnji s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova Europske unije kad je riječ o povlačenju sredstava iz europskih fondova. Niz je resora tu uključen, od kulture, turizma, financija do obrazovanja i znanosti. Svi ćemo imati redovite kvartalne sastanke, a Ministarstvo kulture kao resorno pratit će projekt u ime Vlade. Vjerujem da ćemo taj iznimno zahtjevan projekt uspješno realizirati.

> Znatno smo ubrzali procedure vezane uz raspisivanje natječaja iz europskih fondova i povukli mnogo više europskih sredstava / Uspješno smo reagirali na krizu knjige. Trend smo već preokrenuli i polako ćemo moći početi govoriti o većem broju prodanih knjiga, ali i o većem broju izdanih naslova / Novim, cjelovitim Zakonom o arhivima omogućit će se transformacija iz klasičnog u digitalni arhiv / Novim Zakonom kvalitetno se rješava pitanje dostupnosti arhivskog gradiva nastala u razdoblju 1945–1990.

Doktorirali ste s temom *Promjene opsega nacionalnih kulturnih politika pod utjecajem međunarodnih integracijskih procesa*. Kako gledate na taj problem iz današnje ministarske perspektive, četiri godina nakon ulaska Hrvatske u EU?

Moj znanstveni rad u Institutu za razvoj i međunarodne odnose otpočetka je u vezi s međunarodnim aspektima kulturnih i medijskih politika. Tom temom počela sam se baviti i prije ulaska u znanost, u svom ranijem radu, u sjedištu UNESCO-a u Parizu, a po povratku u Hrvatsku u Ministarstvu kulture i Ministarstvu vanjskih poslova. Imala sam priliku vidjeti u praksi koliko različiti međunarodni procesi i međunarodni pravni i drugi instrumenti utječu na kulturne politike. Taj utjecaj može biti pozitivan i negativan. Posebno sam se bavila temom zaštite i očuvanja kulturne raznolikosti, što je po mom dubokom uvjerenju ključno pitanje za razvoj kulturnih politika brojčano malih država. Moja istraživanja i suradnja s kolegama koji se bave sličnim temama jako su mi pomogla već u razdoblju kad sam kao državna tajnica bila zadužena za područja kulture i medija u pregovorima Hrvatske s EU.

Mislim da je važno shvatiti da moramo dobro poznavati međunarodne procese kako bismo znali pozicionirati se prema njima i iskoristiti ih za svoj kulturni razvoj, odnosno minimizirati eventualne negativne učinke. Velik je problem kad nismo svjesni okoline u kojoj djelujemo. Općenito u promatranju i ocjeni različitih političkih procesa, pa onda i vođenju javnih politika, u današnjem globaliziranom svijetu moramo biti mnogo osjetljiviji na međunarodni kontekst i ne smijemo se zatvarati u svoje lokalne probleme i razmišljanja.

Što je danas u žarištu europskih kulturnih politika?

U ovom trenutku za kulturu i umjetnost pitanje svih pitanja je kako u vremenu digitalne produkcije, reprodukcije i konzumacije kulturnih i umjetničkih sadržaja osigurati prisutnost i dostupnost nacionalnih i europskih sadržaja, pravičnu naknadu za one koji te sadržaje stvaraju te osigurati da u kulturi mogu sudjelovati svi građani. To su teme kojima se sve države Europske unije intenzivno bave. Uz pitanje intelektualnog vlasništva, produkcije, distribucije i participacije u kulturi u digitalnom vremenu, još jedna od tema koju treba istaknuti jest strategija položaja kulture u okviru vanjskih odnosa. Danas je na razini svih institucija Europske unije zajedničko razmišljanje da je kultura jedan od važnih elemenata europske vanjske i sigurno-

(nastavak na sljedećoj stranici)

(nastavak s prethodne stranice)

sne politike. Kultura je važna ne samo da bismo oblikovali sliku drugih o nama samima nego i kao prostor gdje se možemo bolje upoznavati, bolje prepoznavati, ali i stvarati situacije u kojima će se različiti sigurnosni rizici koji nastaju zbog terorizma, zbog straha, zbog nerazumijevanja drugog i drukčijeg tzv. mekanim mehanizmima, kako ih nazivamo, moći otklanjati.

Još jedno veliko pitanje, koje je i izravno regulirano na razini Europe, pitanje je audiovizualnih i medijskih politika. U ovom trenutku na stolu je revizija Direktive o audiovizualnim uslugama koja će znatno utjecati na promjene normativnog okvira u kojem djeluju mediji u državama članicama. Programom *Kreativna Europa* veliki se naglasak stavlja na sudjelovanje u kulturi i razvoj publike. U mnogim područjima umjetnosti to je zapravo najvažnije pitanje. Na mrežnim stranicama Ministarstva kulture otvorili smo prostor kako bi se građani i dionici mogli bolje informirati o temama i prioritetima, a posebno o rezultatima suradnje tzv. „otvorenom metodom koordinacije", kako države članice raspravljaju i donose preporuke u brojnim područjima kulturnih politika.

Zašto je Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama važna?

Prvi pravni akt u području kulture i medija na razini Europe bila je Direktiva o televiziji bez granica iz 1989. Ona je važna jer uređuje nekoliko važnih područja. Jedno je pitanje prekogranične distribucije različitih medijskih sadržaja, što je u današnjem digitalnom vremenu internetskih platformi iznimno važno. S druge strane, ta Direktiva otpočetka postavlja kriterije vezane uz nacionalne, odnosno europske kvote. Dakle, svjesni smo da su naši ekrani, naši zvučnici, naša kinoplatna preplavljeni anglo-američkim kulturnim i kreativnim sadržajima. Države članice Europske unije davno su shvatile da se moraju uvesti različite kvote i razvijati poticajne mjere kako bi omogućile građanima da sudjeluju u kulturnim proizvodima europskog podrijetla. Danas je posebno važno pitanje kako ćemo u digitalnom vremenu osigurati te kvote.

Direktiva je važna i za uspostavu kriterija regulatornih tijela koja nadziru medije i revizija će donijeti neka unapređenja u vezi sa zajedničkim standardima. Ono što se dodatno ističe standardi su vezani uz oglašavanja i brojna ograničenja koja se odnose na reklamiranje nekih proizvoda, poput proizvoda duhanske industrije ili alkohola, te na zaštitu maloljetnika, koji su najosjetljiviji na negativne učinke neetičkog oglašavanja u medijima. U tom dijelu jurisdikcija regulatora proširit će se i na različite internetske platforme na zahtjev, danas sve zastupljenije, a imaju mnogo blaži tretman u odnosu na klasične linearne televizijske i radijske servise.

Što kao ministrica mjerodavna za medije mislite o kvaliteti hrvatskoga novinarstva? Kako ocjenjujete tretman kulture u medijima?

Mislim da je to pitanje u prvom redu za širu javnost i strukovne organizacije. Osobno smatram da nam nedostaje više poštivanja etičkih standarda u novinarstvu. Nerijetko se suočavamo, i to je općeprihvaćeno mišljenje, s porazno niskom razinom profesionalnih standarda, ponajprije mislim na plasman neprovjerenih vijesti, ali i problem govora mržnje i širenja netolerancije posebno kroz različite forume i komentare dostupne širokoj javnosti. U suradnji sa strukovnim udrugama tražit ćemo načine povećanja ulaganja u kontinuirano obrazovanje medijskih profesionalaca te poticanje medijske pismenosti. Što se tiče udjela kulture u medijima, on je, osim u rijetkim iznimkama, kako u tisku, tako i u elektroničkim medijima, zabrinjavajuće malen. Nažalost, kada se i govori i piše o kulturi i umjetnosti, vrlo se često okreće spektaklu čak i u nekim *mainstream* medijima. U tom smislu moram istaknuti da je *Vijenac* jedan od rijetkih medija koji zadržava visoki standard kritičkog praćenja različitih područja kulture i umjetnosti, što u današnjim uvjetima nije nimalo lako.

Već se godinama priprema nacionalna medijska strategija. U kojoj je fazi taj projekt?

Nakon preuzimanja dužnosti počeli smo pripremati novu Uredbu o ustrojstvu Ministarstva te smo osnovali Samostalni sektor za medije i sada smo u fazi ekipiranja. Trebalo je dobiti potrebna odobrenja, raspisati natječaje, što sve traži svoje vrijeme. U užem timu odlučili smo pripremiti reviziju svih dokumenata i kraći dokument koji neće biti ekstenzivan poput onog nacrta na kojemu se godinama radilo i koji kao takav jednostavno nije imao šanse biti usvojen. Kad taj nacrt bude gotov, sazvat ćemo radnu skupinu i raspraviti ga s ključnim dionicima – predstavnicima medija, novinarskih udruga, HGK-om, kolegama u sektoru telekomunikacija, audiovizualnom zajednicom, pravobraniteljima i širom zainteresiranom javnošću.

Sve pripremne radnje napravit ćemo tijekom ove jeseni. U sljedećoj godini započet ćemo rad na reviziji medijskih zakona: Zakona o elektroničkim medijima koji ćemo usklađivati paralelno s donošenjem nove europske direktive i Zakona o medijima koji je zastario. Vidjet ćemo kakav će biti stav i kako ćemo se pozicionirati prema HRT-u. U razdoblju pregovora o ulasku u EU donijeli smo vrlo dobar, demokratičan i suvremen zakon. Nažalost 2012, za vrijeme SDP-ove vlade, taj je zakon u izrazito nedemokratskoj proceduri na brzinu izmijenjen i moramo vidjeti kako se prema tome postaviti.

Kako ocjenjujete prve mjesece rada nove uprave HRT-a? Kad će biti potpisan novi ugovor Vlade i HRT-a?

Rok za potpisivanje novog ugovora jest 1. listopada 2017, kako bi mogao stupiti na snagu u siječnju. U zadnjoj smo fazi pregovora između Vlade i HRT-a i do kraja mjeseca ugovor će biti potpisan. Iz prvih nastupa i ciljeva koji si je postavio novi glavni ravnatelj gospodin Bačić sa svojim timom stječem dojam da smo ušli u razdoblje odgovorna, savjesna i profesionalna upravljanja HRT-om, što će za posljedicu imati unapređenje programa i još veću relevantnost HRT-a. Kad gledamo iz pozicije hrvatske kulture, ali drugih područja, poput obrazovanja, informiranja, programa vezana uz nacionalne manjine i ostalih javnih usluga, HRT i danas pruža daleko najviše javne usluge, što je osnovna uloga javnoga radiotelevizijskog servisa. Mi ćemo sigurno, kao Vlada, postaviti visoke standarde u novom ugovoru, a vjerujem i osigurati adekvatnu financijsku stabilnost da se ti ciljevi mogu realizirati.

Mislim da je doprinos Matice hrvatske hrvatskoj kulturi neprocjenjiv / Matičini ogranci i danas su u nekim gradovima i manjim sredinama glavni pokretači različitih inicijativa u području kulture i umjetnosti / Udio kulture u našim medijima zabrinjavajuće je malen / Stječem dojam da smo ušli u razdoblje odgovornoga, savjesnog i profesionalnog upravljanja HRT-om

Kako gledate na ulogu Matice hrvatske u hrvatskoj kulturi nekad i danas, 175 godina nakon osnutka?

Teško je u nekoliko rečenica sažeti sve ono što je Matica hrvatska tijekom povijesti dala hrvatskoj kulturi. Mislim da je taj prinos neprocjenjiv. I u sadržajnom smislu, ali i u onom političkom i nacionalnom. Jer u vremenima kada Hrvatska nije imala svoju državu ni svoju državnost, upravo su organizacije poput Matice hrvatske i ljudi koji su u njima djelovali bili kohezivni faktor koji je očuvao vlastitu kulturu, vlastiti narod i naciju. Drago mi je da se Matica uspješno transformirala u devedesetim godinama, kada smo dobili vlastitu državu, da nije izgubila nimalo na važnosti. Iznimno je važna uloga Matičinih ogranaka, koji su i danas u nekim gradovima i manjim sredinama glavni pokretači različitih inicijativa u području kulture i umjetnosti. Mislim da je potporom Matici, pa i financijskom, ova Vlada dokazala da važnost Matice prepoznaje i vrednuje.

Kako komentirate posljednje pokušaje izjednačavanja hrvatskoga i srpskog jezika, upravo na 50. obljetnicu Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika?

Oko toga sam se odmah po objavi te inicijative vrlo jasno odredila. Pokazalo se da se radilo o potpuno promašenoj političkoj inicijativi, koja je tijekom nekoliko tjedana dobila, po mom mišljenju, potpuno nepotrebnu pozornost u medijima. Ta inicijativa nije uključivala relevantne znanstvenike ili stručnjake, već uglavnom osobe koje su nas radi svojih političkih ciljeva pokušali uvući u raspravu koja je po meni bespredmetna i za Hrvatsku definitivno napuštena prije 27 godina, kad smo osnutkom neovisne države potpuno jasno artikulirali i potvrdili položaj hrvatskoga jezika, kulture i naroda.

A kako se postaviti oko srbijanskog svojatanja dubrovačke književnosti?

Svojatanjem tuđeg oni najviše govore o sebi. Kada je potrebno, treba reagirati kroz državne institucije, jednako tako reagiraju hrvatski intelektualci, umjetnici, hrvatske kulturne i znanstvene institucije. Ali mislim da ponajprije moramo imati svijest o svom položaju u današnjoj Europi, o tome da imamo neovisnu državu, svoju hrvatsku kulturu koja je priznata i prepoznata. Mislim da se više ne moramo plašiti da ćemo bilo što izgubiti niti se moramo pravdati i dokazivati. Hrvatska je neovisna država, članica Europske unije, hrvatski je jezik jedan od službenih jezika EU.

Kao samosvjesna država moramo se brinuti sami o sebi i truditi se, koliko god možemo, više ulagati u svoju kulturu, umjetnost, znanost, stvarati uvjete da naši građani u Hrvatskoj mogu raditi i stvarati. Naravno, kad je potrebno, moramo i politički reagirati, ali mislim da je naš kontekst danas, uza sve uvažavanje susjeda i veza koje smo imali, kontekst Europske unije, a ne kontekst koji nas je obilježio u desetljećima prije naše neovisnosti. I toga moramo uvijek i stalno biti svjesni.

Jesu li poznate prve projekcije proračunskih izdvajanja za kulturu za sljedeću godinu?

Proračun će biti veći. Dijelom zahvaljujući izvornim prihodima, dijelom mnogo boljim povlačenjem sredstava koja su nam na raspolaganju iz Unije. Već smo prošle godine proračun Ministarstva kulture povećali više od tri posto iz izvornih prihoda dok je u ukupnom iznosu to povećanje iznosilo gotovo dvadeset posto zahvaljujući europskim fondovima, a proračun će rasti i u sljedećim godinama. Uložit ćemo najveće napore kako bismo znatno povećali naše apsorpcijske kapacitete i kako bismo povukli što više europskih sredstava.

U kojim umjetnostima najradije uživate u slobodno vrijeme?

Slobodnog vremena nemam, a kao profesorici violine posebno mi je bliska glazba. Glazba je umjetnost u kojoj sam se oblikovala, odrasla, educirala. Moje formativno razdoblje, ali i cijeli moj život, vezan je uz kulturu. Kao jako mlada počela sam raditi na Dubrovačkim ljetnim igrama, uz glazbu studirala sam francuski i komparativnu književnost, neko sam se vrijeme na fakultetu posebno zanimala za kazalište. Tako da moram reći da sam se mnogih područja umjetnosti, bilo profesionalno, bilo studijem, dotaknula.

Umjetnost je dakle vaš život.

Kultura sigurno.